

Sahva

Et liv i bevægelse

150 år

historien bag ...

1872 – 1930

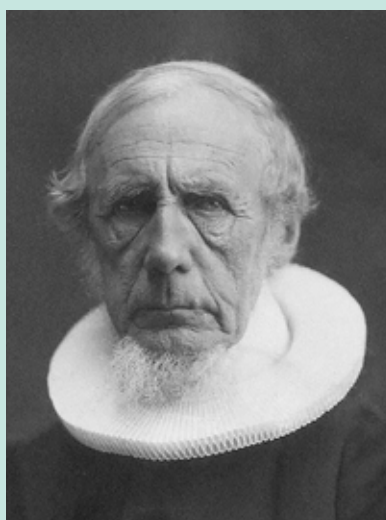
"Et land i forandring gav udsatte sjæle nye muligheder"

Historien om Sahva begyndte i en tid, hvor Danmark var ved at forandre sig. Skinnerne til den moderne verden, vi kender i dag, var så småt ved at blive lagt, og folk, som udfyldte vigtige positioner i samfundet, var begyndt at se på udsatte mennesker med nye og mere humane øjne.

1872: Mødet på Skydebanen

I 1872 mødtes en gruppe på 14 mænd på Den Kgl. Skydebane på Vesterbro i København. Alle var de såkaldte solide borgere og gruppen bestod af fire læger, to apotekere, en juridisk professor, der i øvrigt senere blev justitsminister, et par velkonsoliderede grossererere foruden yderligere en etatsråd og et par embedsmænd. Gruppen var anført af en pensioneret præst ved navn Hans Knudsen.

Og netop Hans Knudsens initiativ til dette møde skulle vise sig at få langt større betydning for Danmark, end han måske selv havde turdet tro på. Pastoren havde bemærket, at man i Danmark allerede havde gjort en særlig indsats for at hjælpe døve, blinde og åndssvage, mens der kun var gjort meget lidt for de vanføre – altså mennesker, som enten var født med eller havde erhvervet sig et handicap. Det satte han sig for at ændre.

1872

Pastor Hans Knudsen
1813 - 1886.
Stifter af "Samfundet,
som antager sig vanføre
og lemlæstede børn",
som senere blev til Sahva.

Ét punkt på dagsordenen: Bedre vilkår for de vanføre børn

Der var ét punkt på dagsordenen, den dag på Skydebanen, som kort fortalt var at diskutere, hvordan man kunne forbedre vilkårene for de vanføre. I første omgang handlede det om at give børnene en bedre tilværelse. Baggrunden for mødet var, at ingen i det danske samfund på dette tidspunkt havde ansvaret for at hjælpe dem, og selv om mødet blev en milepæl, så skulle der gå flere år, før man ligefrem begyndte at se de vanføres ve og vel som en samfundsopgave, vi skulle løse i fællesskab. I 1800-tallet var man et langt stykke hen ad vejen overladt til sig selv, og kunne man ikke klare sig, var der kun muligheder for hjælp gennem fattigloven. Det betød til gengæld, at man mistede basale rettigheder som borger.

Før de 14 mænd på Skydebanen skiltes, havde de skabt og vedtaget lovene for en humanitær organisation, som nu har været en del af det danske samfund i 150 år. En af formålsparagrafferne for organisationen lød ” ... hjælpe vanføre på bedste måde”. Helt konkret betød det, at ”Samfundet, som antager sig vanføre og lemlæstede børn” blev stiftet. I daglig tale kaldet ”Samfundet”.

Frem til 1897: De første 25 år

”Samfundet” udviklede sig gradvist fra at være en lille humanitær organisation til at spille en stadigt større rolle i det danske samfund. I løbet af de første 25 år passerede godt 6.000 patienter gennem

”Samfundets” klinik, og da vi nåede slutningen af århundredet i 1897, kom 2387 patienter stadig til kontrol på klinikken. Der kom patienter fra hele landet, men flertallet var stadig børn under 18 år hovedsageligt fra København. For selv om der både var vilje til frem-skridt og et hjerte, der bankede for de vanføre, så var det på dette tidspunkt stadig svært at koordinere indsatserne på tværs af landet.

I de første mange år opretholdt man stadig ”Samfundet” som en privat forening, og man kunne blive medlem for et årligt kontingent på 4 kr. I 1898 havde man godt 900 medlemmer dels i hovedstaden dels i provinsen, og enkelte by- og sogneråd stod også som medlemmer.

1875

Forstanderinde Johanne Petersen (1847-1922) virkede utrætteligt i "Samfundets" tjeneste fra 1875 og indtil sin død i 1922. Hun opbyggede "Samfundets" skolevirksomhed, som hun stod i spidsen for – fra 1894 assisteret af sygeplejersken, Thora Fiedler og fra 1896 af lærerinden Thora Constantin-Hansen. Ved 25-års jubilæet i 1897 modtog Johanne fortjenstmedaljen i guld. På billedet bærer hun denne udmærkelse.

Fra børn til også at hjælpe voksne

Som navnet "Samfundet, som antager sig vanføre og lemlæstede børn" også fortæller det, var det i første omgang børnene, der var i fokus, men lige så stille begyndte man også at behandle voksne. Ikke mindst, fordi der efter sigende kom en forespørgsel fra Kongehuset (hvem, det var vides ikke).

Officiel forespørgsel fra Kulturministeriet

Hvad der mangler af dokumentation for den kongelige involvering, findes der til gengæld for en anden henvendelse, da Kulturministeriet i 1880 officielt spurgte "Samfundet", om man ville udvide virksomheden til også at behandle voksne. I samme år vedtog bestyrelsen forslaget enstemmigt

1880

Christian IX af Danmark (1818-1906)
Det forlyder, at det var Chr. IX, der ved sin personlige indgriben, fik overtalt Pastor Hans Knudsen til at behandle en voksen vanfør person.

dog med den betingelse, at man fik sikkerhed for en forøgelse af statstilskuddet. Ministeriet meddelte, at bevillingen var blevet fordoblet, og "Samfundet" besluttede herefter at begynde behandlingen af de voksne fra d. 1. dec. 1881, altså 9 år efter, organisationen blev grundlagt.

1895: "Samfundet" fik eget tag over hovedet

Pastor Hans Knudsen havde mange visioner for "Samfundet" og en drøm om, at organisationen skulle rykke ind i eget hus frem for at bo i tilfældige lejemål spredt ud over flere adresser. Men for pastoren blev det ved drømmen, og han gik i graven uden at se sine forhåbninger gå i opfyldelse bare ni år efter sin død. For i 1895 kunne "Samfundet" sætte sin underskrift på papirerne til ejendommen Toldbodvej 34 og 36 i København. Efter en gennemgående ombygning kunne klinikken rykke ind i nye og efter tidens standard moderne lokaler året efter i 1896. "Samfundet" fik efter 24 år endelig eget tag over hovedet, og nomadetilværelsen var dermed forbi.

Klinikkens nyindrettede venteværelse på Toldbodvej.

Bandagistværksted fotograferet i 1899. Det var en af samfundets tidlige initiativer til at forbedre invaliderede personers muligheder for at klare sig selv.

1895

1930 – 1950

"En ny socialreform banede vejen for et nyt sikkerhedsnet"

I 1929 kæntrede verden økonomisk, og vi blev vidner til det, vi i dag kender som Wallstreet-krakket. 1930'erne blev også i Danmark synonym med økonomisk krise, stigende arbejdsløshed og tvangsauktioner. "Samfundet" havde på dette tidspunkt eksisteret i knap 60 år, og selv om Danmark, som resten af verden, var i økonomisk krise, så kom årtiet til at spille en afgørende og positiv rolle for de vanføre og for "Samfundets" fremtid. Det skyldtes, at Socialdemokratiet i 1929 genvandt magten på Christiansborg, og at man genoprettede et Socialministerium. Her blev K. K. Steincke socialminister.

For vanføresamfundet betød reformen først og fremmest, at der gennem lovgivning blev skabt et økonomisk sikkerhedsnet for de vanføre. "Samfundet", blev en statsanerkendt anstalt, og den behandlingsform, som "Samfundet" havde opretholdt i godt og vel 60 år, siden stiftelsen tilbage i 1872, blev langt om længe formelt godkendt.

1933

K.K. Steincke havde hele sociallovgivningen som sit arbejdsområde, og i 1933 kunne Christian X sætte sin underskrift på en ny stor socialreform.

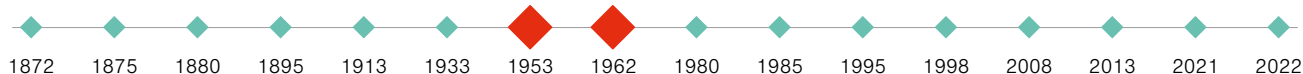
1940

Hovedindgangen til
Ortopædisk Hospital
i Aarhus, opført i årene
1938-40 og indviet
7. december 1940.

1935 og 1940: Åbningen af to nye hospitaler

"Samfundet" satte et tydeligt aftryk på den nye socialreform, for i takt med, at velfærdsstaten overtog ansvaret for forsorgen, blev "Samfundet" omstillet til at stå for ydelser inden for ortopædi. I 1935 og i 1940 indviede "Samfundet" to ortopædiske hospitaler i henholdsvis Aarhus og København og det betød, at "Samfundet" fik en hel anden økonomi. De to topmoderne behandlingssteder stod i skærende kontrast til de mere beskedne forhold på Toldbodvej. "Samfundet" havde nu en position i samfundets forreste linje inden for ortopædien som udbyder af de mest moderne faciliteter, behandlingsmetoder og hjælpemidler.

Åbningerne af de to hospitaler blev ikke bare to store mærkedage i "Samfundets" historie. De to byggerier fik stor betydning generelt, da de også markerede en foreløbig kulmination på den danske ortopædiske udvikling. Der var nu skabt de ydre rammer for at tage nye afgørende skridt for denne helt specielle gren af lægevidenskaben. Man uddannede flere nye læger, og i disse år gik det også stærkt med at udvikle nye metoder. I alt var nu omkring 3.500 mennesker ansat i "Samfundet".

1950 – 1970

"Et samfund i stilstand satte gang i udviklingen"

Årene op til 1950'erne var præget af efterdønningerne fra krigen med stor vareknaphed og hårde rationaliseringer. Det ramte mange af "Samfundets" patienter, som havde svært ved at rejse til og fra landets moderne sygehuscentre, som ellers på mirakuløs vis havde undgået krigens ødelæggende bomber. Dog skulle det vise sig, at det for "Samfundets" vedkommende ikke blev krigen, som for alvor kom til at sætte sit præg på de kommende år, men derimod en epidemi, som hærgede løs.

1950'erne: Polioepidemien lammede landet

I de tidlige 1950'ere lammede polioepidemien det danske samfund, og der blev fra "Samfundets" side iværksat helt nye initiativer på området og gjort en stor indsats for at afhjælpe følgerne af sygdommen.

1953

I 1953 købte "Samfundet" det tidligere badehotel i Hornbæk til efterbehandlingsanstalt for polioramte.

Da epidemien ebbede ud i 1953, efterlod den mange, som havde massiv brug for hjælp til genoptræning. Over hele landet stod patienter tilbage med svære varige lammelser og et stort behov for fysiurgisk behandling. Men der manglede kapacitet, og derfor købte "Samfundet" Hornbæk Badehotel til fysiurgisk hospital for at kunne løfte den store opgave, epidemien trak efter sig. I disse år blev "Samfundet" for alvor landsdækkende, da man oprettede afdelinger til efterbehandling rundt om i flere byer i både Jylland, på Fyn og Sjælland.

"Samfundet" og velfærdsstaten

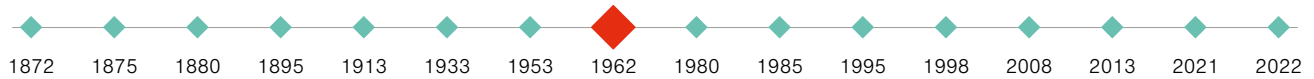
Op igennem 1950'erne begyndte velfærdsstaten for alvor at tage form, og for "Samfundet" betød det helt nye muligheder for at udvikle organisationen og skabe nye og endnu bedre rammer for mennesker med særlige behov. Det blev muligt at få adgang til invalidebil, støtte til uddannelse, ligesom det blev en samfundsopgave at hjælpe med at erhverve og indrette boliger og sikre en række forskellige hjælpeforanstaltninger.

Det var også i denne tid, at "Samfundet", sammen med handicapforeningerne oprettede Boligudvalget for bevægelseshæmmede, der havde til formål at arbejde for at skaffe ganginvaliderede bedre boligforhold. Det endte ud i opførelsen af kollektivhuset på Hans Knudsens Plads, som

1962

Interiør fra det moderne maskinværksted i revalideringsklinikken på Ortopædisk Hospital i København.

stod færdigt i 1960. Idéen bag var at integrere ikke-handicappede beboere med et antal fysisk handicappede, som man ikke fandt det rimeligt at anbringe på et plejehjem. Omkring en tredjedel af de 175 lejligheder blev derfor særligt indrettet til bevægelseshæmmede, der fik mulighed for at benytte husets kollektive faciliteter for bespisning, rengøring og pleje.

1960'erne: Revalidering på dagsordenen

1960'erne kender vi også som de glade tressere, hvilket hang sammen med gode konjunkturer og et arbejdsmarked med høj beskæftigelse og brug for hænder. Fra politisk hold vedtog man Lov om Revalidering, som skulle bringe borgere med erhvervsmæssigt handicap tilbage på arbejdsmarkedet.

På "Samfundets" revalideringsklinik var der i løbet af et år omkring 350 patienter igennem klinikken. For som patient overhovedet at komme i betragtning skulle man have en rimelig chance for at gennemføre en erhvervsmæssig revalidering. Det var i øvrigt også et krav, at man selv var interesseret i at bistå til at gennemføre behandlingen.

Som et led i optræning af svækkede muskler kunne patienter få et vandbad (en form for massage).

I 1962 bliver "Samfundets" egen revalideringsklinik taget i brug i København.

1970 – 2000

"Oliekrise og besparelser blev en brat opbremsning"

Velstanden i Danmark voksede fortsat, men 1960'ernes enorme vækst blev brat afløst af smalhals og krisetider. Den vestlige verden blev i 1970'erne ramt af et hårdt økonomisk tilbageslag, som især hang sammen med, at oliepriserne eksploderede og med næsten ét blev firdoblet. Det fik også konsekvenser for "Samfundet". Der skulle skæres ned i den offentlige sektor, og Socialministeriet skulle finde penge, hvor de kunne. Det betød, at man ikke længere kunne give de samme økonomiske tilskud til "Samfundets" mange aktiviteter. Derfor blev det i første omgang vedligeholdelsen af bygningerne og inventaret på de ortopædiske hospitaler, som blev sparet væk, så det ikke blev patienterne, der alene skulle betale prisen gennem ringere og færre behandlings-tilbud.

1980'erne: Amterne overtager hospitalerne

Det var en kendsgerning, at "Samfundets" hospitaler skulle overgå til amterne. Fra slutningen af 1970'erne og i starten af 1980'erne blev de ortopædiske hospitaler afviklet, og de fysiurgiske hospitaler i henholdsvis Hald og Hornbæk blev overdraget til Viborg Amt og Rigshospitalet.

Salget af hospitalerne indbragte "Samfundet" 4 millioner kroner plus en stor lettelse over at komme af med især hospitalet i Hornbæk, som ikke havde faciliteter, der levede op til bevægelseshæmmede patienters behov. "Samfundet" kunne nu for alvor se fremad og kigge ind i en ny tid, hvor man ikke skulle

1988

Kørestolsproduktion på Sahva Freia.

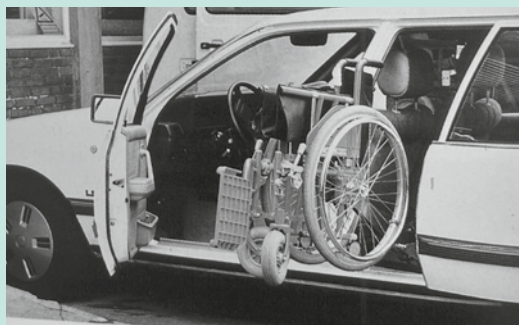
bruge ressourcer på at administrere de krævende hospitaler. I stedet handlede det nu om at udvikle, producere og sælge bandager, proteser, ortopædisk fodtøj og tekniske hjælpemidler som eksempelvis kørestole.

1985: "Samfundet" blev til Sahva

For "Samfundet" blæste der ikke kun nye vinde inden for forretningsudvikling. Navnet "Samfundet og Hjemmet for Vanføre" klingede ikke rigtigt med 80'ernes sprogbrug. Det var vigtigt, at virksomheden ikke fremstod som værende ude af trit med tiden, da det ikke gav et retvisende billede af, hvor "Samfundet" rent faktisk havde bevæget sig hen.

Derfor besluttede bestyrelsen i 1985 at ændre navn til det mere mundrette og moderne, **Sahva**, en sammentrækning af "**Sam**fundet og **Hjem**met for **Van**føre". Ny markedsføring skulle vise danskerne, at Sahva stadig eksisterede efter at have afhændet de ortopædiske hospitaler. Men det var især vigtigt at få Sahva til at fremstå som en moderne, dygtig og dynamisk ledet virksomhed med gode og kreative medarbejdere samt en høj grad af service.

1985

Sahva Auto, et af de handicaphjælpe midler, Sahva gennem tiden har været med til at etablere.

1985

Bestyrelsen valgte midt i 80'erne at ændre navn til det mere mundrette Sahva.

Sahva

1990'erne: Koncernen Sahva

I slutningen af 1990'erne købte Sahva Danmarks største enkeltstående skobutik, Hallgren Sko. De var specialiserede i at udvikle og sælge sunde, naturformede sko. Selv om butikken nu var ejet af Sahva, blev den i første omgang videreført som et selvstændigt datterselskab i koncernen under navnet Hallgren Sko. Men et par år efter fusionerede Sahva Care og Hallgren Sko, og i 2000 inddrog man samtidig Sahva-rygcenters aktiviteter og fortsatte under Sahva Detail A/S. Sahva forsøgte sig endvidere i denne periode med indretning af handicapvenlige biler – en aktivitet, som blevet drevet fra afdelinger i København, Fredericia og Aalborg.

1994

Sahva har, nu som dengang, fokus på det tværfaglige samarbejde, som her, hvor forskellige fagpersoner mødes for at vurdere den enkeltes behov.

1998: Slut på en epoke

I 1998 besluttede man at udskille de beskyttede virksomheder BVK og Ibsens Kartonnagefabrik samt håndværkerskolen. De blev i stedet omdannet til en selvstændig virksomhed, kaldet Hans Knudsens Instituttet, opkaldt efter Sahvas grundlægger. Hermed sluttede altså en epoke i Sahvas historie, da man stort set siden grundlæggelsen havde haft tradition for at hjælpe fysisk udfordrede mennesker, som stod uden for arbejdsmarkedet med uddannelse og med at komme i beskæftigelse.

2000 – 2022

"Digitaliseringen satte turbo på udviklingen"

Da vi forlod 1990'erne og stod over for årtusindskiftet, var det med en frygt for, at computer-systemer skulle få verden til at crashe. Frygten for det store digitale sammenbrud viste sig nu at være stærkt overdrevet, men det blev alligevel et billede på, hvor stor en rolle det digitale var begyndt at spille i vores liv. Også for Sahva, som op igennem 00'erne og 10'erne udnyttede den digitale omstilling af vores samfund inden for blandt andet produktudvikling.

2008: Sahva A/S blev overtaget af Tryghedsgruppen

I 2007 trådte en ny kommunalreform i kraft, og det betød, at en stadig større del af kommunernes indkøb skete gennem udbud. For Sahva betød det, at der kom en øget konkurrence med andre udbydere, og det fik priserne til at falde. Igennem årtier havde Sahva haft en løbende tilpasning af de enkelte produkter til det enkelte menneske for at give størst mulig livskvalitet og et fortsat velfungerende arbejdsliv på trods af et handicap. Men denne tilbagevendende tilpasning var ikke en del af udbuddene, og de omkostninger som Sahva afholdt for at yde denne ekstraordinære tilpasning, blev derfor ikke honoreret. Det betød, at Sahva blev trængt på økonomien og solgt til Tryghedsgruppen.

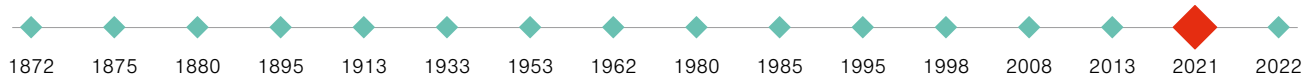
2013: Sahva A/S solgt til René Engskov

I 2013 solgte Tryghedsgruppen Sahva A/S til René Engskov, der siden 2009 havde været adm. direktør i Sahva.

2013

René Engskov - ejer og adm. direktør i Sahva.

Han stod over for en opgave, der gik ud på at føre Sahva ud af nogle økonomisk hårde år, og han satte sig i spidsen for nogle meget store omstruktureringer. Blandt andet betød det, at Sahva Auto blev solgt fra, der blev skåret ned på selskabets omkostninger og skruet op for en øget effektivitet i Sahvas salgs-, produktions- og administrative processer. Et af midlerne til at opnå større effektivitet var via udvikling af IT-støtted værktøjer. Ved siden af en række initiativer på de indre linjer havde man også fokus på at udvikle på de ydre. Især handlede det om, hvordan man kunne skabe unikke kundeoplevelser, ligesom det også lykkedes virksomheden at øge sin markedsandel inden for de vigtigste forretningsområder.

2021

Sahvas hovedkontor og klinik flyttede fra sin mangeårige adresse på Borgervænget i København til Nykær i Brøndby. Samtidig flyttede produktionen til særskilte lokaler – også i Brøndby.

Nye muligheder, men samme vision

Den digitale udvikling har for Sahva betydet store investeringer i udvikling af både nye og bedre hjælpemidler og it-værktøjer herunder 3D-print, apps, scanningsløsninger etc. Sahva har i dag et godt og stærkt samarbejde med både brugere og udviklere af teknologi, og vi samarbejder med en lang række af specialiserede faggrupper. Vi samarbejder med alle kommuner landet over og det giver et solidt grundlag for at optimere og holde fast i den vision, som engang satte det hele i gang: nemlig at hjælpe mennesker med særlige behov. Sahva har udviklet sig fra at være en filantropisk forening til i dag at være en stærk sundhedsfaglig kommunal samarbejdspartner. Altid parat til at gribe de mennesker, som har særlige behov og som ønsker hjælp til et liv i bevægelse.

Sahva
Et liv i bevægelse
150 år

Med teknologien i den ene hånd og menneskers fysiske udfordringer i den anden – vil Sahva fortsætte med at hjælpe borgere til at leve et liv i bevægelse.

